

NOGIRON BOLALARNING IJTIMOYILASHUVIDA YANGI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH USULLARI.

*Mamatova Xilola Muhiddinovna,
 Guliston Davlat Pedagogika Instituti p.f.f.d (PhD)*

hilol-777@mail.ru

*Shahloxon Axmadova Voxid qizi
 Guliston Davlat Pedagogika Instituti
 Pedagogika –Psixologiya yo ‘nalishi
 I bosqich magistri*

murodxojayevashahlo@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada siz nogiron bolalarning jamiyatga integratsiyalashuvida yangi pedogogik-psixologik metodikalardan foydalanish usullari, imkoniyati cheklangan bolalarni kundalik hayotga moslashtirish, inklyuziv ta’lim sifatini oshirish texnologiyalari haqida atroflicha bilim va ko’nikmalarga ega bo’lasiz.

Kalit so’zlar: Nogiron bolalar, inklyuziv ta’lim, jamiyatga integratsiyalashuv, pedogogik-psixologik metodika.

Biz ushbu tadqiqotni muhim deb hisoblaymiz, bu mavzuda bir qator G’arb olimlari ilmiy izlanish va tadqiqotlar olib borgan bo’lsada, mamlakatimizda nogironligi mavjud bo’lgan insonlarni jamiyat hayotiga ayniqsa ta’lim sohasida moslashuvida turli qiyinchiliklar uchrayotgani bois, maqolada ular xususida so’z yuritiladi.

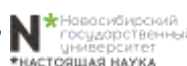
Inklyuziya - bu yordamga muhtoj va ularga yordam berishga tayyor bo’lganlar jamoasidir. (Mariya Men - Ijodiy birlashish doirasi fondi asoschisi) Nogironlik - bu qaramlik, maxsus ehtiyojlar mavjudligi hamda ularni qondirishning nogironligi mavjud bo’lmagan odamlar qo’llaydigan yo’ldan farqli usuli hisoblanadi. Shu bilan birga, "nogiron" atamasining o’zi birinchi marta "imkoniyati cheklangan inson" iborasi bilan almashtirilishi taklif qilindi va 2003 yilda Birlashgan Arab Amirliklari, Jazoir, Yaman, Ummon, Iordaniya va Misrda nogironlar huquqlari uchun ijtimoiy harakat tomonidan "JASUR ODAM" atamasi taklif qilingan.

Nogironlarning sub’ektiv dunyosi boshqa odamlarning sub’ektiv dunyosidan qiymat-semantik o’ziga xosligi va qobiliyatlari va cheklovlariga nisbatan ko’proq keskinlik bilan ajralib turadi, chunki zamonaviy madaniyat holati odamlar dunyosini ajratishga asos bo’ladi ya’ni nogironlar dunyosi va "sog’lom"lar dunyosi. Shu sababli, nogironlik (*va ayniqsa, bolalik davridagi nogironlik*) nafaqat jismoniy, balki ijtimoiy-psixologik reabilitatsiyani ham talab qiladi.

Nogiron bolalarni ijtimoiy reabilitatsiya qilishda ikkita qarama-qarshi yondashuv mavjud:

Birinchi yondashuv - bolani jamiyatdan ataylab olib tashlashni, so’ngra uni o’z turidan ajratib qo’yishni o’z ichiga oladi. Tug’ilgandan boshlab, maxsus muassasada bo’lgan holda, izolyatsiya qilingan nogiron kishi kerakli yordamni oladi, lekin ko’pincha u umidsiz, o’qimagan, foydasiz va ba’zan o’zi va jamiyat uchun xavfli deb tan olinadi. Bunday yondashuv sharoitida bolaning ulg’ayishi va keyingi hayotida notanish va qo’rqinchli jamiyatga qo’shilishga bo’lgan har qanday urinish, qoida tariqasida, muvaffaqiyatsizlikka uchraydi.

Ikkinchi yondashuv - ijtimoiy reabilitatsiya imkoniyatini beradi, bu nafaqat nogironni oila muhitida tarbiyalash, balki unga mavjud bo’lgan boshlang’ich ko’nikmalarni o’rgatish, ijtimoiylashuvi maktabda o’qishni ham nazarda tutadi, va bu orqali unga keyinchalik kasb-hunar egallash imkonini beradi. Ijtimoiy faol bola bolalikdan jamiyatga singib ketadi, tengdoshlari va kattalar orasida do’stlar va hamfikrlar orttira oladi.

Xulosa o'rnida shuni aytish kerakki, nogiron bolalarning ijtimoiylashuvida nafaqat bolalarning o'zi balki uning oila a'zolari, jamiyat birdek harakat qilishi muhim. Afsuski zamonaviy jamiyatda sog'lom insonlarni muammolariga "bizniki" nogiron insonlarning muammolariga esa "ularniki" deb ko'pincha ikkiga bo'lib qaraymiz. Bunday holatda bolada atrof -muhitga nisbatan agressiya kuchayadi buni natijasida bola butun dunyoga shubha bilan qaraydigan bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Бонхоффер Д. Жить вместе. – М.: Триада, 2000. – 446 с.
2. Петросян Мариам. Дом, в котором (иллюстрированное издание). – М.: Гаятри / Livebook, 2017. – 968 с.
3. Кулагина Е.В. Образование детей-инвалидов и детей с ограниченными возможностями здоровья: социально-экономический аспект. – М.: ООО «Деловые и юридические услуги “ЛексПраксис”», 2014. – 206 с.

